

Valentina EȘANU
1960

Igor Cereteu

Specialist în domeniul istoriei medievale, doctor în științe istorice, cercetător științific coordonator, bibliograf.

Valentina Eșanu, născută la 20 ianuarie 1960, în s. Sculeni, rn. Ungheni, unde a absolvit școala medie (1977), a studiat la Facultatea de Biblioteconomie și Bibliografie a Universității de Stat din Moldova, pe care a absolvit-o în anul 1981. În 2015 a susținut teza de doctor în istorie, care a stat la baza studiului monografic „Marii demnitari ai Țării Moldovei în domnia lui Ștefan cel Mare (1457-1504)”, publicat în 2018. A activat la Biblioteca Științifică (1981-1984) și la Institutul de Geologie (1985-1989) din cadrul Academiei de Științe a Moldovei (AȘM) și a fost consultant la Ministerul Justiției al Republicii Moldova (1989-1994).

În anul 1994 a fost angajată la Institutul de Istorie al AȘM, unde se recalifică, devenind treptat un bun istoric, specialist în domeniul culturii medievale. În această calitate, a parcurs un drum îndelungat de cercetător științific, elaborând, împreună cu soțul ei A. Eșanu, monografii, culegeri, bibliografii, ediții critice de cronici și de opere cantemirene, studii dedicate istoriei unor instituții eclesiastice, unor mari personalități din Evul Mediu românesc. Una dintre cele mai importante probleme căreia i s-a dedicat zeci de ani a fost valorificarea și editarea moștenirii științifice și culturale a lui D. Cantemir, contribuție care s-a soldat cu apariția unor studii și ediții fundamentale: „«Descrierea Moldovei» de Dimitrie Cantemir în cultura europeană” (2004); „Dinastia Cantemireștilor” (2008); „Moștenirea culturală a Cantemireștilor” (2010); „Neamul Cantemireștilor. Bibliografie” (2010); „«Cuvânt Panegiricesc» 1719 de Dimitrie Cantemir” (Iași, 2017).

A semnat studii introductive, a întocmit note și comentarii la ediții de opere cantemirene: „Descrierea stării de odinioară și de astăzi a Moldovei” (București, 2006-2007); „Despre numele Moldaviei în vechime și azi” (București, 2017), iar cu specialiștii din Sankt Petersburg a pregătit ediția «Дмитрий Кантемир. Описание Молдавии» (Sankt Petersburg, 2011). A elaborat studii monografice consacrate unor instituții eclesiastice, cum ar fi: „Mănăstirea Căpriană cu Schitul Condița” (2003, 2019); „Mănăstiri și schituri din Republica Moldova” (2013); „Mănăstirea Voroneț – important centru de cultură și spiritualitate” (2010), precum și numeroase studii dedicate vechilor biblioteci mănăstirești (Căpriană, Voroneț, Condița, Suruceni, Noul-Neamț).

Împreună cu specialiștii de la Cluj, timp de zece ani, a lucrat la elaborarea unui important proiect academic – „Bibliografia istorică a României” (vol. IX-XIII, București-Cluj, 1999-2011), la care a contribuit cu titluri de lucrări ale istoricilor din Republica Moldova din anii 1990-2010.

Un domeniu aparte al activității Valentinei Eșanu îl constituie pregătirea pentru tipar și publicarea unor monografii și studii ale Valentinei Pelin (1950-2006), renumit paleograf și istoric, cum ar fi „Paisianismul în contextul cultural și spiritual sud-est și est european (secolele XVIII-XIX)” (Chișinău, 2010; Iași, 2017); „Manuscrise românești din secolele XIII XIX în colecții străine (Rusia, Ucraina, Bielorusia): Catalog” (Chișinău, 2017, 2021), alte câteva zeci de studii.

A publicat în colaborare peste 320 de lucrări științifice, inclusiv 30 de monografii, culegeri de studii, ediții de cronici, documente istorice și bibliografii și a participat cu numeroase rapoarte și comunicări la congrese, simpozioane și sesiuni științifice din Republica Moldova, România, Turcia, Polonia ș.a. În anul aniversar Dimitrie Cantemir (2023) a participat la mai multe reuniuni științifice, la care a prezentat comunicări dedicate vieții și activității marelui savant român.

Valentina Eșanu a fost decorată cu: Medalia „Meritul Civic” (2010); Medalia „N. Milescu Spătaru” a AȘM (2020); Premiul AȘM (2004, 2014); Premiul AȘM în domeniul istoriei și filozofiei „Al. Boldur” pentru un ciclu de lucrări (2018, 2022); deține Diploma de onoare a Primăriei Chișinău (2016, 2022); Diploma de merit (2005) și Diploma „Meritul Academic” a AȘM pentru succese remarcabile în activitatea științifică (2019); Diploma de excelență a Ministerului Educației, Culturii și Cercetării (2018); Diploma „Meritul Academic” a Academiei Române (2023).

A se vedea și articolele din „Calendar Național 2015”. – Chișinău, 2015. – P. 50-52 ; „Calendar Național 2020”. – Chișinău, 2019. – P. 54-58.

Bibliografie selectivă:

Cantemir, Dimitrie. Opere : Descrierea stării de odinioară și de astăzi a Moldovei / Dimitrie Cantemir ; studiul introductiv, note și iconografie de Andrei și Valentina Eșanu. – Chișinău : Știința, 2019. – 392 p. – (Colecția „Moștenire”, ISBN 978-9975 67-986-2). – ISBN 978-9975 85-188-6.

Cantemir, Dimitrie. Opere : Despre numele antice și de astăzi ale Moldovei. Istoria moldovlahică. Viața lui Constantin Cantemir, supranumit cel Bătrân, domnul Moldovei / Dimitrie Cantemir ; ediție îngrijită, studii introductive și indici de Andrei și Valentina Eșanu. – Chișinău : Știința, 2023. – 440 p. – (Colecția „Moștenire”, ISBN 978-9975-67-986-2). – ISBN 978-9975-85-187-9. – ISBN 978-9975-85-417-7.

Eșanu, Andrei. Cantemiriana. Noi contribuții / Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. – Chișinău : [S. n.], 2021. – 268 p. – ISBN 978-9975-3483-6-2.

Eșanu, Andrei. Chișinăul de altădată, 1436-1812 : Studiu monografic, corpus de 60 documente și alte materiale / Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. – Chișinău : Prut Internațional, 2021. – 616 p. – (Vol. 1 din seria „Chișinăul is toric” în 5 volume, ISBN 978 9975-54-604-1). – ISBN 978 9975-54-605-8.

Eșanu, Andrei. Dimitrie Cantemir văzut de aproape : (Zilnicul lui Ivan Ilinskii) / Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. – Chișinău : CEP USM, 2023. – 340 p. – ISBN 978-9975-62-626-2.

Eșanu, Andrei. Pomelnicul Mănăstirii Voroneț : Monument de istorie și cultură / Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. – Chișinău : Biblioteca Științifică (Institut) „An drei Lupan”, 2022. – 195 p. – ISBN 978-9975-62-459-6.

Eșanu, Andrei. Retrospecții istorice româno-ruse : Studii / Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. – Chișinău : Lexon Prim, 2021. – 180 p. – ISBN 978-9975-3334-4-3.

Mănăstirea Căpriană cu Schitul Condrița : (secolul al XV-lea – începutul secolului al XXI-lea) : Studii, documente și materiale / A. Eșanu, Gh. Postică, V. Eșanu [et al.]. – Chișinău : Cartdidact, 2019. – 636 p. – ISBN 978-9975-3315-4-8.

****Pelin, Valentina.** Bibliotecile mănăstirilor Neamț și Noul Neamț în contextul culturii românești : Studii și texte : (secolele XV-XIX) / Valentina Pelin ; volum îngrijit, studiu introductiv, notă asupra ediției, bibliografie și album de Andrei și Valentina Eșanu. – Iași : Doxologia, 2022. – 355, [46] p. – ISBN 978-630-301-019-9.

Pelin, Valentina. Obștea paisiană din vatra nemțeană până în 1859 : Documente și materiale / Valentina Pelin ; ediție îngrijită de Andrei și Valentina Eșanu. – Iași : Doxologia, 2022. – 754 p. – ISBN 978-630-301-020-5.

****Eșanu, Andrei.** Biblia în spațiul est-slav și în cel de interferență cu lumea românească : (sec. XV – înc. sec. XIX) / Andrei Eșanu, Valentina Eșanu // Receptarea Sfintei Scripturi între filologie, hermene utică și traductologie : Lucrările Simpozionului Național „Exploatări în tradiția Biblică românească și europeană”, Ediția a 8-a, 24-25 mai 2018, Iași / coordonator: Eugen Munteanu. – Iași, 2019. – P. 21-72.

Eșanu, Andrei. Filip Moldoveanu (?-1554), primul topograf de limbă română / Andrei Eșanu, Valentina Eșanu // Revista de Istorie a Moldovei. – 2019. – Nr 1/2 (117/118). – P. 5-25. – ISSN 1857-2022.

Eșanu, Andrei. Biblia din 1819 în spațiul etnic și cultural românesc / Andrei Eșanu, Valentina Eșanu // Spiritualitate și cultură în spațiul pruto-nistean în secolele XIX-XX : Materialele Simpozionului științific internațional consacrat

împlinirii a 200 de ani de la editarea în limba română a Bibliei de la Sankt Petersburg / coordonatori: Octavian Moșin, Ion Gumenăi. – Chișinău : [S. n.], 2020. – P. 7-46. – ISBN 978-9975-3291-0-1.

Eșanu, Andrei. Biserica domnească Sfântul Nicolae din Chișinău / Andrei Eșanu, Va lentina Eșanu // Anuarul Insti tutului de Istorie. Materialele Sesiunii Științifice anuale ale In stitutului de Istorie, 19 decembrie 2019. – Chișinău, 2021. – P. 37-49. – ISSN 2345-1939.

Eșanu, Andrei. Cartea est-slavă în țările române sec. XV-XVI // Basarabia în istoria românilor : Volum al Congresului Național al Istoricilor Români, 29 august – 1 septembrie 2018, Iași / coordonatori: Gheorghe Cojocaru, Gheorghe Iacob, Ionuț Nistor. – Iași : Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2020. – P. 15-23. – ISBN 978-606-714-614-1.

Eșanu, Andrei. Dimitrie Cantemir cu privire la paternitatea și valoarea informativă a „hronicului lui Ureche vornicul” / Andrei Eșanu, Valentina Eșanu // Basarabia în istoria românilor : Volum al Congresului Național al Istoricilor Români, 29 august – 1 septembrie 2018, Iași / coordonatori: Gheorghe Cojocaru, Gheorghe Iacob, Ionuț Nistor. – Iași : Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2020. – P. 33-69. – ISBN 978-606-714-614-1.

Eșanu, Andrei. Dimitrie Cantemir despre Mitropolitul Dosoftei al Moldovei / Andrei Eșanu, Valentina Eșanu // Lim ba Română. – 2023. – Nr 7/12. – P. 146-156.

****Eșanu, Andrei.** Dimitrie Cantemir și Basarabia / Andrei Eșanu, Valentina Eșanu // Anuarul Institutului de Istorie „George Barițiu”. – Cluj-Napoca, 2023. – Tom. LXII. – P. 297–319. – ISSN 1584-4390. – ISSN 2344 2093. – ISSN-L 1584-4390. – DOI: 10.59277/AIIGB/2023.62.

Eșanu, Andrei. Moștenirea culturală românească în aria de interese ale slavistului basa rabeau Polihronie Sârcu (1855 1905) / Andrei Eșanu, Valentina Eșanu // Revista de Istorie a Moldovei. – 2022. – Nr 3/4. – P. 109-129. – ISSN 1857-2022.

Eșanu, Andrei. Opere cantemiriene în obștea Sfântului Paisie de la mănăstirea Neamț / Andrei Eșanu, Valentina Eșanu // Akademos. – 2022. – Nr 4 (67). – P. 75-80. – ISSN 1857-0461. – E ISSN 2587-3687. – DOI: <https://doi.org/10.52673/18570461>.

Corlăteanu-Granciuc, Silvia. Istoricul Valentina Eșanu – la vremea consacrării // Revista de Istorie a Moldovei. – 2020. – Nr 3/4. – P. 19-24. – ISSN 1857 2022.